

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Το ΟΧΙ των παιδιών στη ρατσιστική βία»

Το να είσαι παιδί στην Ελλάδα του σήμερα είναι πολύ δύσκολη υπόθεση. Τορπιλίζεσαι από παντού από μηνύματα ανασφάλειας, αγωνίας, απειλών και βίας. Βλέπεις **διαρκώς** τριγύρω σου εικόνες από ανθρώπους που ταλαιπωρούνται, που διαμαρτύρονται, που είναι θυμωμένοι και πολλούς που ξεσπούν στο διπλανό τους, ψάχνοντας να βρουν έναν εχθρό, υπεύθυνο για όσα άσχημα συμβαίνουν στην κοινωνία μας. Μέσα σε όλα αυτά, όλο και περισσότεροι άνθρωποι, μικροί και μεγάλοι, γίνονται θύματα βίας επειδή κατάγονται από μια ξένη χώρα ή επειδή έχουν διαφορετικό χρώμα δέρματος ή εμφάνιση. Και αυτό, γιατί κάποιοι υποστηρίζουν ότι «αν διώξουμε τους ξένους, οι υπόλοιποι θα επιβιώσουμε καλύτερα». Αλίμονο όμως, αν για κάθε πρόβλημα, διώχναμε αυτόν που είναι διαφορετικός. Δεν θα χωρούσε στην κοινωνία μας ούτε ποικιλία, ούτε ανταλλαγή, ούτε ανθρωπιά.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα καθιερώθηκαν παγκοσμίως για να υπερασπίσουμε τη δυνατότητα να υπάρχουμε όλοι μαζί και να σεβόμαστε ο καθένας τη διαφορετικότητα, την προσωπικότητα και τις ανάγκες του άλλου. Ειδικότερα, τα δικαιώματα του παιδιού ανακηρύχθηκαν ως προτεραιότητα των κοινωνιών, για να καταλάβουμε όλοι ότι η παιδική ηλικία είναι περισσότερο ευαίσθητη αλλά και εξ ίσου σημαντική από την άποψη της συμμετοχής των παιδιών στην διαμόρφωση των αποφάσεων που αφορούν τα ίδια τα παιδιά και τον κόσμο στο οποίο ζουν.

Σήμερα, που η Ελλάδα περνάει αυτή την φοβερή κρίση οικονομίας και αξιών, θα πρέπει τα παιδιά να προστατευθούν με κάθε τρόπο από την κοινωνική αναταραχή και τις πρακτικές που οδηγούν σε **διαχωρισμούς**, διαμάχες και άσκηση κάθε μορφής βίας, ιδίως μάλιστα ρατσιστικής. Πρακτικές, που εξαπλώνονται και ανάμεσα σε παιδιά και εφήβους στο σχολικό ή στο εξωσχολικό περιβάλλον.

Σήμερα, περισσότερο από ποτέ, τα σχολεία μας χρειάζεται να δώσουν ιδιαίτερη **έμφαση** στις ανθρώπινες σχέσεις, στα συναισθήματα, τις ανάγκες και τις αγωνίες των παιδιών. Να γίνουν αγωγοί βιωματικής μάθησης για την ειρηνική συνύπαρξη και τον σεβασμό των δικαιωμάτων. Να δοθεί δυνατότητα στα ίδια τα παιδιά να ανακαλύψουν και να χαρούν τον πλούτο της συνάντησης, της σύνθεσης, της δημιουργίας, της ανταλλαγής και της από κοινού διεκδίκησης αλλαγών. Να μιλήσουν, να καταλάβουν και να συναισθανθούν τον πόνο που προκαλείται σε έναν άνθρωπο που γίνεται θύμα βίας, που βασανίζεται, που αποκλείεται και περιθωριοποιείται. Και ακόμα, να εκπαιδευτούν ώστε να λειτουργούν ως μεσολαβητές και συμφιλιωτές στις εντάσεις και τις βίαιες ενέργειες μεταξύ των συνομηλίκων τους.

Η ρατσιστική βία, που δυστυχώς εξαπλώνεται στις μέρες μας, πρέπει να βγει από τη ζωή μας με θετικές δράσεις. Μέσα από μια καθημερινή εμπειρία συνάντησης και συνεργασίας με τον διπλανό, τον διαφορετικό, τον άλλο. Μέσα από μια έμπρακτη αναγνώριση και εμπέδωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων του παιδιού. Σας προτείνω, σε αυτή τη δύσκολη **συγκυρία** να αντισταθούμε, όχι τόσο φωνάζοντας, όσο νιώθοντας και ακούγοντας περισσότερο, μπαίνοντας στη θέση του άλλου. Να ακούσουμε τι έχει να μας πει η ίδια η φύση της παιδικής ηλικίας, πριν **διαφθαρεί** από τις σκοπιμότητες και τους υπολογισμούς της ωρίμανσης της. Να ακούσουμε το ΟΧΙ των παιδιών στη ρατσιστική βία, που πηγάζει από το ΝΑΙ στην επιθυμία της ζωής και της άδολης, χαρούμενης και ειρηνικής ύπαρξης και συνύπαρξης.

*Γιώργος Μόσχος (κειμένο ελαφρώς διασκευασμένο)
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη για τα Δικαιώματα του Παιδιού*

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- A.** Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (110-130 λέξεις). **Μονάδες 25**
- B1.** Να αναπτύξετε σε 100-120 λέξεις το περιεχόμενο του ακόλουθου αποσπάσματος: «κάποιοι υποστηρίζουν ότι «αν διώξουμε τους ξένους, οι υπόλοιποι θα επιβιώσουμε καλύτερα». Αλίμονο όμως, αν για κάθε πρόβλημα, διώχναμε αυτόν που είναι διαφορετικός». **Μονάδες 12**
- B2.** Να βρείτε τη δομή καθώς και τον/τους τρόπο/-ους ανάπτυξης της πρώτης παραγράφου. **Μονάδες 10**
- B3.** Να γράψετε από ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: διαρκώς, διαχωρισμούς, έμφαση, συγκυρία, διαφθαρεί. **Μονάδες 5**
- B4.** **A)«Σας προτείνω»:** Να αιτιολογήσετε τη χρήση του α' ενικού προσώπου από τον συγγραφέα. **Μονάδες 4**
B) «Να ακούσουμε»: Να βρείτε την έγκλιση του ρήματος και να αιτιολογήσετε τη χρήση της από τον συγγραφέα. **Μονάδες 4**
- Γ. Παραγωγή λόγου**
Σε μια εποχή που ο φυλετικός ρατσισμός λαμβάνει ανησυχητικές διαστάσεις επεκτεινόμενος και στις μαθητικές κοινότητες, κρίνεται επιβεβλημένη η περαιτέρω διερεύνηση και ερμηνεία του, προκειμένου να προφυλαχθούν οι κοινωνίες από την αρνητική επενέργειά του. Ως αρθρογράφοι μιας καθημερινής εφημερίδας, καλείστε να συντάξετε ένα άρθρο με θέμα τα αίτια της εκδήλωσης του φαινομένου καθώς και τους τρόπους με τους οποίους το σχολείο δύναται να απομακρύνει τους νέους από την υιοθέτηση αυτών των νοσηρών αντιλήψεων. (500-600 λέξεις) **Μονάδες 40**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- A.** Ο συγγραφέας του κειμένου πραγματεύεται το θέμα της αντίστασης των παιδιών στη ρατσιστική βία. Αρχικά, παρατηρεί ότι τα παιδιά στην Ελλάδα δέχονται μηνύματα ανασφάλειας και γίνονται συχνά μάρτυρες φαινομένων βίας και ρατσισμού εναντίον του διαφορετικού. Συνεχίζοντας υπογραμμίζει πως ο στόχος της οικουμενικής καθιέρωσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ήταν ο σεβασμός στη διαφορετικότητα αναφερόμενος ιδιαίτερος στα δικαιώματα των παιδιών ως πρώτη προτεραιότητα των κοινωνιών. Λόγω της οικονομικής κρίσης που πλήττει τη χώρα μας, σε πρωτεύοντα στόχο της κοινωνίας θα πρέπει να αναχθεί η προστασία τους από εκδηλώσεις ρατσισμού. Επίσης, τονίζει πως προβάλλει ως επιτακτική ανάγκη πλέον, η σχολική κοινότητα να διδάξει στα παιδιά να συμβιώνουν αρμονικά αποδεχόμενα τη διαφορετικότητα και αποτρέποντας τη βιαιότητα. Ολοκληρώνοντας ο συγγραφέας, επισημαίνει την ανάγκη καταπολέμησης της ρατσιστικής βίας από όλους μας ξεκινώντας από την επιθυμία των παιδιών για μια αρμονική συνύπαρξη.
- B1.** Σήμερα κυριαρχεί ο μύθος ότι οι ξένοι πρέπει να απελαθούν από τη χώρα προκειμένου να απαλλαγούμε από τη σωρεία των προβλημάτων μας. Η παραπάνω άποψη αποτελεί συνισταμένη δυο παραγόντων, αφενός του γεγονότος ότι οι θιασώτες της διακατέχονται από την αδυναμία αποδοχής του διαφορετικού και αφετέρου της έλλειψης προωθημένης κριτικής σκέψης, ικανής

να αντιληφθεί πως η ενοχοποίηση των αλλοδαπών για τα εγχώρια προβλήματα αποτελεί μια μέθοδο αποπροσανατολισμού της κοινής γνώμης από τα πραγματικά αίτια. Συνεπώς, γίνεται εύκολα αντιληπτό πως οι υπέρμαχοι αυτής της τόσο παράλογης θεώρησης της πραγματικότητας στερούνται καλλιέργειας και ως εκ τούτου αρέσκονται στη συναγωγή αβίαστων συμπερασμάτων, η οποία τους απαλλάσσει από το χρέος να αντιταχθούν στους πραγματικούς υπεύθυνους της φθίνουσας πορείας της χώρας μας. Ωστόσο, τέτοιου είδους απόψεις δυναμιτίζουν τη διαφορετικότητα και την ποικιλία που αποτελούν τις βάσεις της κοινωνικής εξέλιξης και συνεργασίας αλλά και την ουσία του ανθρωπισμού.

B2. Η πρώτη παράγραφος του κειμένου αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων.

- Αρχικά, ο συγγραφέας χρησιμοποιεί τη μέθοδο της αιτιολόγησης. Πιο συγκεκριμένα, αιτιολογεί στα σχόλια της παραγράφου («Τορπιλίζεσαι από παντού ... ούτε ανθρωπιά») αυτό που αναφέρεται στη θεματική πρόταση, δηλαδή στην δυσκολία στο να είσαι παιδί στη σημερινή Ελλάδα.
- Στη συνέχεια προβαίνει στη χρήση των παραδειγμάτων. Αναλυτικότερα, στις λεπτομέρειες («Βλέπεις διαρκώς ... επιβιώσουμε καλύτερα») παραθέτει παραδείγματα από την καθημερινότητα για να διευκρινίσει και να κάνει πιο κατανοητό το περιεχόμενο της θεματικής πρότασης.

Η δομή της πρώτης παραγράφου έχει ως εξής:

- Θεματική πρόταση : «Το να είσαι παιδί στην Ελλάδα του σήμερα είναι πολύ δύσκολη υπόθεση».
- Σχόλια/ Λεπτομέρειες : «Τορπιλίζεσαι από παντού ... ούτε ανθρωπιά».
- Κατακλείδα : Δεν υπάρχει.

B3. διαρκώς = συνεχώς
διαχωρισμούς = διακρίσεις
έμφαση = βαρύτητα
συγκυρία = σύμπτωση
διαφθαρεί = καταστραφεί

B4. A. Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί α' ενικό πρόσωπο θέλοντας να δώσει με αυτό τον τρόπο οικειότητα, αμεσότητα και ζωντάνια στο λόγο του και να χρωματίσει με προσωπικό τόνο το ύφος του.

B. Η έγκλιση του ρήματος είναι η υποτακτική. Χρησιμοποιείται από τον συγγραφέα με σκοπό να δηλώσει κάτι το επιθυμητό, το προσδοκώμενο, μια προτροπή του συγγραφέα προς τους αναγνώστες του.

Γ. Ανθρωποι... απάνθρωποι

Η περιρρέουσα ατμόσφαιρα της χώρας μας εκτρέφει το φαινόμενο του εθνικού ρατσισμού. Η οικονομική δυσπραγία, η πολιτική διαφθορά, το έλλειμμα παιδείας και η προπαγάνδα των ΜΜΕ, καλλιεργούν την αποστροφή των γηγενών για τους αλλοεθνείς, οι οποίοι χειραγωγούμενοι τους ενοχοποιούν αδικώς για τα κακώς κείμενα αυτής της χώρας. Η επέκταση του φαινομένου και στις νεαρότερες ηλικίες εγείρει έντονους προβληματισμούς επιβάλλοντας την περαιτέρω μελέτη των αιτιωδών σχέσών του.

- Πρωτίστως, η οικονομική υποβάθμιση της Ελλάδας τα τελευταία χρόνια ανάγεται σε μια από τις σημαντικότερες αιτίες του φαινομένου. Αναντίλεκτα, η οικονομική επιβάρυνση των πολιτών συρρίκνωσε σημαντικά την αγοραστική δύναμη της κοινωνίας με άμεση απόρροια πλήθος ανθρώπων να εξωθούνται στην ανεργία. Οι πολίτες απογοητευμένοι και οργισμένοι για τη δυσχερή κατάσταση στην οποία έχουν περιέλθει, εκτονώνουν το σωρευμένο θυμό τους στους ανθρώπους που βρέθηκαν στη χώρα μας, όχι για παραθερισμό αλλά για λόγους επιβίωσης.
- Ελλείπει υπεύθυνων πνευματικών ταγών, οι Έλληνες ατενίζουν το μέλλον με απαισιοδοξία αντιλαμβανόμενοι τους αλλόφυλους μονάχα ως ένα επιπρόσθετο βάρος στα ήδη υπεράριθμα και διογκωμένα προβλήματά τους. Η απουσία κρατικής μέριμνας για τους ανθρώπους που πλήττονται από την οικονομική κρίση, σε συνδυασμό με την έλλειψη ουσιαστικού προγράμματος αναδόμησης της ελληνικής οικονομίας και μεταναστευτικής πολιτικής, ενδυναμώνουν τις ρατσιστικές τάσεις και εκδηλώσεις. Επομένως, μέσα σ' ένα γενικότερο κλίμα ανασφάλειας και χάους, οι αλλοδαποί καθίστανται τα εξιλαστήρια θύματα των πολιτών αλλά κυρίως των κυβερνήσεων, οι οποίες εναποθέτουν πάνω τους όλα τα βάρη της δικής τους απληστίας, ολιγωρίας και απάθειας.
- Το έλλειμμα ανθρωπιστικής παιδείας των σύγχρονων κοινωνιών συγκαταλέγεται στον κατάλογο των σημαντικότερων αιτιών του εθνικού ρατσισμού. Ειδικότερα, το γεγονός ότι το σχολείο προωθεί την πρόσκτηση στείων βιβλιακών γνώσεων «εξαιρώντας» από τα καθήκοντά του την καλλιέργεια των ανθρωπιστικών αξιών και ιδεωδών, σαφώς επιτείνει το φαινόμενο. Τα εκκολλαπτόμενα μέλη της κοινωνίας μας εκπαιδεύονται στη «θεοποίηση» του χρήματος και της επιβολής καθώς και σε μια ιδιότελη αντίληψη για τους ανθρώπους: στη συνειδησή τους ο άνθρωπος δεν αποτελεί αυτοσκοπό αλλά μέσο εξυπηρέτησης συμφερόντων. Έτσι, ο αλτρουισμός εξοστρακίζεται ως επικίνδυνος για την φθορά της κοινωνίας της αφθονίας.
- Το οικογενειακό περιβάλλον βαρύνεται για το πλήθος των ρατσιστικών αντιλήψεων των μικρότερων μελών της. Είναι γεγονός πως οι συμπεριφορές που εκδηλώνονται και οι απόψεις που εκφέρονται στα πλαίσια της οικογένειας προσδιορίζουν σε μεγάλο βαθμό την εξέλιξη των νεοσσών. Πιο συγκεκριμένα, όταν οι γονείς επιδίδονται σε εκφοβισμούς και σε αναίτιες επιθέσεις εναντίον των αλλοδαπών, όταν αποθαρρύνουν τα παιδιά τους να συναναστρέφονται με αλλοεθνείς, η ρίζωση του ρατσισμού στη συνείδηση των νεότερων θεωρείται αναπόδραστη.
- Τα ΜΜΕ αποτελούν αίτιο της διεύρυνσης του αρνητικού κλίματος για τους αλλοεθνείς. Η μη τεκμηριωμένη ενοχοποίησή τους για κάθε μη διερευνημένο έγκλημα ή εκδήλωση παραβατικότητας, δημιουργεί έντονα αισθήματα ανασφάλειας και ξеноφοβίας στους πολίτες. Η κοινή γνώμη, με την «αρωγή» των ΜΜΕ, τείνει να θεωρήσει πως ο αλλοδαπός αποτελεί ταυτόσημη έννοια με τον εγκληματία.

- Η εσωστρέφεια και ο ελιτισμός που διακρίνει την πνευματική ηγεσία αυτής της χώρας ενδυναμώνει το εν λόγω φαινόμενο. Πιο συγκεκριμένα, η απόκοσμη στάση των παιδευμένων ανθρώπων, οι οποίοι αρέσκονται στην αποκλειστική ενασχόληση με την τέχνη, την επιστήμη και τον κλάδο τους εν γένει, στερεί από τους πολίτες τα υγιή πρότυπα εκείνων που διακονούν εσαεί τη γνώση και τον πολιτισμό και δεν υποτάσσονται στο ευτελές. Υπάρχουν, όμως, και εκείνες οι περιπτώσεις των πνευματικών ανθρώπων που θεωρούν τον συγχρωτισμό με άτομα χαμηλότερου επιπέδου σπατάλη χρόνου και την ενασχόληση με τα κοινά εξίσου ανούσια, ενώ δεν αξιοποιούν τη γνώση και την εμπειρία τους προκειμένου να φωτίσουν το πνεύμα των απλών ανθρώπων φέρνοντάς τους πιο κοντά στο συνάνθρωπο.
- Το ίδιο το άτομο δεν είναι άμοιρο ευθυνών. Οι περισσότεροι άνθρωποι ως θύματα μιας ανεπαρκούς παιδείας, των κακοποιημένων οικογενειακών προτύπων και της προπαγάνδας των ΜΜΕ, υιοθετούν ρατσιστικές αντιλήψεις και παράλληλα εκδηλώνουν τις ανάλογες συμπεριφορές. Απομακρυσμένοι από κάθε προσπάθεια ενδοσκόπησης και καλλιέργειας, δεν κατορθώνουν να απελευθερωθούν από το σκοταδισμό, τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα, αρνούμενοι το δικαίωμα στη διαφορετικότητα και το σεβασμό του ανθρώπου χωρίς προϋποθέσεις. Έτσι, τα άτομα που δεν επιδιώκουν τη διεύρυνση του πνεύματός τους και την αυτοτελείωσή τους, συμβάλλουν εξίσου στην επίταση του ρατσισμού αποτελώντας έναν ακόμα κρίκο αυτού του νοσηρού φαινομένου.

Ο φυλετικός ρατσισμός δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αποτελεί χαρακτηριστικό των κοινωνιών που διεκδικούν τον τίτλο των πολιτισμένων. Ο εξανθρωπισμός τους μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω της παιδείας. Το έργο αυτό αναλαμβάνουν από κοινού όλοι οι φορείς διαπαιδαγώγησης. Παρά ταύτα η συμβολή του σχολείου θεωρείται ιδιαίτερα καθοριστική, καθώς διαμορφώνει αντιλήψεις και άγει σε συμπεριφορές με ισχυρά ερείσματα.

- Πιο συγκεκριμένα, οι καθηγητές, ως το ανθρώπινο δυναμικό της εκπαίδευσης, ευθύνονται για τη μεταλαμπάδευση των ανθρωπιστικών αξιών και ιδεωδών στους μαθητές. Έχουν χρέος να προωθήσουν την αγάπη για τον συνάνθρωπο και την αναγνώρισή του ως αυθύπαρκτη και μοναδική οντότητα. Η ενθάρρυνση δημιουργίας δεσμών μεταξύ γηγενών και αλλοεθνών με τη διενέργεια ομαδικών δραστηριοτήτων και με την αρωγή των προσωπικών τους βιωμάτων και συμπεριφορών, είναι ικανή να αποσοβήσει τον κίνδυνο του αποκλεισμού των αλλοδαπών.
- Τα μαθήματα του ανθρωπιστικού πεδίου δύνανται να προωθήσουν τα αισθήματα φιλαλληλίας στις μαθητικές ομάδες. Η προβολή μηνυμάτων συναδέλφωσης των λαών, κοινής καταβολής, καθώς και η καθιέρωση στη συνείδησή τους πως η συνεργασία και η δημιουργία ουσιαστικών δεσμών, όχι μόνο μεταξύ των λαών αλλά γενικότερα μεταξύ των ανθρώπων, συνιστούν τα μόνα εχέγγυα της κοινωνικής γαλήνης και ευρυθμίας, σαφώς μπορούν να αποτελέσουν ισχυρά αναχώματα σε κάθε ρατσιστικό ερέθισμα.
- Επίσης, η προβολή ντοκιμαντέρ που αφορούν το ρατσισμό και τα απότοκά του, αποτελεί μια ενδιαφέρουσα πρόταση. Η ενημέρωση των νέων για τα εμφανή και κυρίως για τα αφανή αίτια αυτών των αντιλήψεων και συμπεριφορών, καθίσταται επιτακτική προκειμένου να αντιληφθούν σε βάθος το περιεχόμενο και τις προεκτάσεις του φαινομένου.
- Η διοργάνωση ημερίδων με κεντρικούς ομιλητές εκπροσώπους της πνευματικής ηγεσίας αυτού του τόπου, θα συμβάλλει σημαντικά στον προβληματισμό και την αφύπνιση των μαθητών. Αναμφισβήτητα, η επισήμανση των αιτιών και κυρίως των συνεπειών του φαινομένου, θα ανοίξει ένα νέο δρόμο σκέψης και θεώρησης των πραγμάτων στους νέους, οι οποίοι αναζητούν αληθινούς ανθρώπους να εμπνευστούν και να ταυτιστούν.
- Το πρόγραμμα ανταλλαγής μαθητών αποτελεί μια πολύ καλή ευκαιρία γνωριμίας με άλλους λαούς και πολιτισμούς. Ειδικότερα, οι νέοι, στο πλαίσιο αυτών των ταξιδιών, έχουν τη δυνατότητα να έρθουν σε άμεση επαφή με τους αλλοεθνείς, να βιώσουν από κοντά την καθημερινότητά τους και να αντιληφθούν πως πρόκειται για ανθρώπους που έχουν τις ίδιες ανάγκες και ανησυχίες μ' εκείνους και πως ο πιθανός κίνδυνος δεν έγκειται στη διαφορετική εθνικότητα αλλά στο χαρακτήρα τους.
- Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στα λανθάνοντα ρατσιστικά μηνύματα που ενέχουν τα σχολικά εγχειρίδια και κυρίως εκείνο της ιστορίας. Πρέπει να αναθεωρηθεί η πρακτική της καλλιέργεια έχθρας και μνησικακίας μεταξύ των λαών, μέσω της λεπτομερούς παρουσίασης των αρνητικών γεγονότων της και να προωθηθεί ο εμπλουτισμός της με γεγονότα που αφορούν τον πολιτισμό και τα κατορθώματα που επιτεύχθηκαν με τη συνεργασία και την αρμονική αλληλεπίδραση των ανθρώπων.
- Ιδιαίτερα λυσιτελής δύναται να αποβεί και η επιστημονική προσέγγιση του θέματος από ψυχολόγους στα πλαίσια του σχολείου. Αναλυτικότερα, η ψυχολογική θεώρηση και αποκωδικοποίηση του ρατσισμού θα αποκαλύψει στους μαθητές πως ο παντός είδους ρατσισμός εδράζεται σε αισθήματα κατωτερότητας και έλλειψης αυτοπεποίθησης, γεγονός που δεν τιμά σε καμία περίπτωση τους θιασώτες του. Η εμφατική δε παρουσίαση των αρνητικών επενεργειών, αυτών των αντιλήψεων τόσο στο δέκτη όσο και στο πομπό, σε συνάρτηση με το πλήθος των κοινωνικών προβλημάτων που επισύρει, δύναται να προωθήσει τη σκέψη και των προβληματισμό των μαθητών προφυλάσσοντάς τους από τις προκαταλήψεις τα στερεότυπα και την ξενοφοβία.

Επιλογικά, κρίνεται σκόπιμο να επισημανθεί πως, όταν μια κοινωνία βρίθει ανθρώπων που υπεραμύνονται του ρατσισμού «λόγω και έργω», τα σημάδια της σήψης της προβάλλουν πια διαφανώς και τείνουν προς πλήρη εξέλιξη απειλώντας τα θεμέλια της. Δεδομένης της όξυνσης του φαινομένου θεωρείται επιβεβλημένη η συστράτευση όλων με στόχο τη διάσωσή μας από τον κίνδυνο της εκβαρβαρώσεως και της απανθρωπιάς.

Επιμέλεια:

Ασσαριωτάκη Μαρία • Πιταροκούλη Μαρία • Κόρκακα Σάνδη

εκπαιδευτικός οργανισμός

ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ